„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 175. У Новом Саду у недељу 10. (22.) новембра 1885. ГОДИНА XX.

„ЕВРОПСКИ МИР.“

...‚Ја се утврдо надам, да ће нам божјом помоћу испасти за руком, да одржимо европски мир.“ Овако гласи завршетак царске поруке, којом је отворен немачки сабор. То беше прошлог четвртка, то беше оног дана, кад је у околини Сливнице бесно најужаснији покољ. Европски мир, значи дакле за Немачку: њезин мир. Остали нек се кољу. *Па опет* је чудновато да се у Немачкој, одакле је сејано семе рата, нада у миру. Бизмаркова рука носи маслинову гранчицу, али је из те руке добачен нож Аустрији, одакле је после убачен у Србију.

Немачка циља на немачке пределе Аустрије. Она с тога и гурка Аустро угарску на исток Аустро-угарска се спрема да сасвим узме Босну и Херцеговину, па с тога и гурка Србију на — Бугарску. То гуркање осећа у овај мах најживље — Русија.

Немачка дабогме није крива, та она говори о миру. Али ако руски уплив, одгурнут са истока, почне тражити одушке, он ће га почети тражити према Немачкој.

У нашој најближој близини, осећа се већ дах: немачко-руског рата. С тога и говоре у Немачкој толико о миру. Шта ће пре тога претходити, то је друго питање, али није тешко погодити.

АУСТРИЈСКА НЕМОЋ.

„Према слабијима буди бесан, према силнијима буди покоран и понизан“. Тог правила до душе нема ни у једном „комплиментирбуху“ или „отменом свету“, али га се обично придржавају не само „отмени“ људи са лепим положајем, него и саме владе, саме државе. У колико је н. пр. какав официрчић или какав чиновник бесан према својим потчињенима, у толико је покоран и сервилан према претпостављенима. Ко је од њега нижи, тај му је роб, управо није ни човек, као што ни он није човек, кад стоји пред својим претпостављенима. Према нижима је господар и тиран, према вишима је слуга и роб.

Да се пак и неки аустријски државници држе истог начела, као они људи споменуте врсте, то би испочетка свако склон био да пориче, а и заман порицање, кад се о том може свако са свим јасно уверити из одговора Калнокијевог на интерпелације пољских посланика Черковског и Хауснера. Ови су посланици интерпелисали у познатој ствари, што Бизмарк немилосрдно гони из Немачке Пољаке, који су родом из Русије и Галиције и који нису друго ништа скривили до то, што су Пољаци. Нашим је читаоцима ова ствар позната, па није нужно, да опетујемо оно, што смо већ рекли, али по сваког посматрача наших и аустријских политичких прилика занимљиво је, да за Калнокијев одговор на споменуте интерпелације двају пољских посланика дозна.

Аустро-угарски канцелар, г. министар Калноки, трудио се испочетка у свом одговору у аустријским делегацијама, да сведе на најмању меру број изгоњених Пољака, који су аустријски држављани, но кад га у том погледу посланици Черковски и Хауснер са податцима у руци дотераше до дувара, а он стидљиво призваде, да сигурно стоји то, што господа посланици тврде, али он о том нема још никаквог — званичног извешћа. На послетку број прогоњених не чини ништа, не мења саму ствар. Доста је то, што је Бизмарк прогонио мирне људе, који нису ништа скривили, нису нит „анархисте“ нит „нихилисте“ већ скромни и привредни грађани, доста је то, што је Бизмарк материјално упропастио толике аустријске држављане пољске народности, а овамо се вели, да Аустрија и Немачка живе у најлепшем пријатељству и да су верне и искрене савезнице.

На то је аустро-угарски канцелар одговорио, да је тај чин свакако жалостан, али се не може ништа учинити, јер свака држава има права, да у својој унутарњости ради шта хоће. Једино што се може учинити, то је, да аустријска влада својим упливом у немачке владе измоли, да према прогоњеним аустријским држављанима пољске народности блажије поступа, него према руским. Друго шта се не може ни под којим начином учинити.

У први мах изгледа министров одговор врло леп и са свим оправдан, али кад се мало дубље посмотри ствар, онда изилази на видик аустријска немоћ према Немачкој према својој искреној и верној пријатељици и савезници. Јер да је то, што је учинила велика Немачка, учинила н. пр. мала Румунија, онда би г. Калноки и сва званична и полузванична штампа са свим друкчије говорили. Та српски војник био је у свом праву, кад је оно пре неколико година код Београда опалио пушку на аустријски монитор, па је Аустрија била готова и да ратује, ако јој мала Србија не би хтела задовољења дати. Или кад у Румунији огорчени народ какво Чивуче избије, онда лете ноте и претње, а тада се нико не сећа начела, да свака држава у својој унутарњости може да ради што хоће. Онда се место тог начела потежу „хуманитарност“, „државно достојанство“, „интерес трговине и промета“, „ширење културе“ и т. д. а то све за то, што је дотична држава мања и слабија, па јој можемо не само зубе показати, него је и шапом поклопити. Међу тим кад тако што или још што много горе учини која моћнија држава, као што је то Немачка фактично према Аустро-угарској учинила, онда се ударац у лице покорно отрпи и још се силнији моли лепо, да у извршењу свога „права“ не буде према нами баш са свим строг, него нека узме наше пријатељство у обзир и нека с тога према нами буде блажији.

То је врхунац немоћи и државне несамосталности, до које је Аустрија према Бизмарковој Немачкој сретно дотерала.

Но међу тим свако би се преварио, ко би помислио, да ми ваљда тражимо, да Аустрија огласи Немачкој рат, те да тако докаже своју државну самосталност и чврсту вољу, да брани своје и својих. држављана интересе. Не! Ми смо далеко од тога, али Аустрија би могла то на други начин показати и бранити своје интересе и своје држављане од насиља других држава, у овој прилици од насиља немачке владе. Могла би се угледати на велику словенску државу Русију. Ни Русија није Немачкој огласила рат, већ је на варварство и немилосрдно прогонство руских држав љана одговорила са прогонством немачких држављана. Кад се признаје Немачкој начело, да у својој земљи може радити што хоће, онда се мора признати и Аустрији, као што сто моћна Русија чини од тог права употребе без питања остале славне Европе.

Али за то је неопходно нужна потпуна државна самосталност и вера и уздање у своју снагу, а то не достаје, па као што је немилосрдна и безобзирна према мањим државам, тако је покорна и понизна пре ма великој Немачкој, те је на ударце још љуби у скут и у руку.

То је најзад плод данашње аустријске политике. Држава са незадовољним народима у својој унутарњости и са непријатељски задахнутим народима свугде на својим границама не може никад моћна и од свога силног суседа потпуно независна бити. а да ове наше речи потпуно стоје, то је ето у аустријским делегацијама у свом одговору на интерпелеције Черковског и Хауснера са свим јасно доказао сам аустро-угарски министар спољних послова, г Калноки!

Аустријску немоћ не би нико могао боље и јасније изнети на видик, него што је то сам Калноки учинио! **М. Л.**

Српско-бугарски рат.

Са бојног поља.

Бојно поље застрто је последњих дана маглом, а почео је да пада и снег. Снег се до душе топи, али кретање војске постаје тешко, управо — клизаво. Мокра хладноћа продире груди војника, и српска војска мора ил што пре доспети у Софију, или ће то доцније услед изривених, блатњавих путева постати готово немогуће.

Но заповедници српске војске као да су и иначе удесили „рат од 8 дана.“ И да Срби нису код Сливнице наишли 4. 5. и 6. тек. мес. на онако жилав и очајан отпор, можда би до данас били већ у Софији.

Међутим је Бугарима испало за руком, да за неко време задрже бујно продирање Срба. Српски извештаји веле, да су се Бугари користили маглом, а сваљују кривицу и на закашњење појединих делова српске војске. Међутим чак и званични београдски извештаји признали су бугарској војсци храброст и одлучно, одушевљено држање. То се у осталом види и из великог броја бугарских заробљеника. Војнике, који лако уступају, не може непријатељ лако заробити.

У осталом било како му драго, тек толико стоји, да је бугарска главна војска, код Сливнице, у веома очајном положају. И да су баш Бугари постигли код Сливнице оне успехе, са којима се хвале, опет је то сувише мало, да могу дахнути душом. Баш кад се био бој код Сливнице, заузео је један део српске војске Брезник, а други Радомир. Српска војска обилази дакле Сливницу, продире у страну према Софији, и одсећи ће бугарску главну војску од њене престолнице, управо опколиће је. Сасвим изгледа тако, да српски план иде на то. Бугарски извештаји јављају из Софије, да ће 8. нов. бити главна битка. То значи, да ће Бугари нападати српски фронт, управо морају га напасти, ако неће да буду сасвим опкољени. А кад дођу дотле да нападају, онда по њих стоји доста лоше ствар, јер су бројно слабији, и што им њихови јаки грудобрани и шанчеви код Сливнице не вреде више ништа.

Ето, толико се може закључити из досадањег положаја обе војске. А сад да допунимо наше извештаје о последњим биткама.

* * *

Код Сливнице је било озбиљних и очајних бојева. То веле телеграми и из Београда и из Софије. Признају и једни и други, да је долазило до хватања у коштац, признају, да је било много мртвих и много рањених, али кад је о томе реч, ко је победио, онда се разилазе извештаји. Бугари се хва-

ЛИСТАК.

СТАРИ ДОКТОР.

Беше то вавредно добар човек, а увек добро расположен — бар никада виком није дао, да завири у његову душу, те да види тамо искупљену тугу и горчину, црну жалост за бесплодном и у лудо минулом младошћу. Нико није ни помишљао, да кад се он забавља са туђом децом, кад им поклања разне ствари, забавне и поучне, кад их љуби, да му се онда до душе лице смеши, али да му душа плаче, што нема и он своје деце. Био је нежењен, а сви су држали, да се њему допада такав живот, јер не знају, да је икад био у процедби. Знају само, да је увек немило дирнут био или је чак и оставио друштво, кадгод се започео разговор о том, за што се он не жени. То је да богме било у млађем његовом добу, а кад је остарио, нико му више о женидби би спомињао није. Заборавило се, да је он икада млад био. А био је опште поштован и љубљен, па ником није ни на памет пало, да га запитује или чак задиркује, што се није оженио. Сиротиња га је обожавала, јер он не само што од сиромаха није узимао никакву награду за свој лечнички труд и своје знање, него им је још давао новаца, да прописане лекове купе и да се према његовом пропису хране и негују. Имућни пак хвалили су доброту његовог срца и дивили се његовој вечитој веселости. Нико не памти, да га је икада видео зле воље. Увек се смешио, увек се шалио. О ником није зло говорио, а замоли да је коме какво зло учинио, али такође није умео ни да ласка ни да пузи, нити пак да се влада „према околностима.“ Поносним челом и светлим образом корачао је по овом свету. Несебичан је био до крајности. И последњи би новчић дао невољнику само да му убрише суве, да га отресе јада. Сам пак живео је врло скромно и умерено. Није се чак ни за своју старост бринуо. Зарађивао је доста али ништа није метао на страну. За себе је потрошио, што му је најнужније требало, а друго је све отишло на сироте и невољне. Неко је време био и варошки физик, али ни као такав није ништа „стекао.“ Други у том знању ствара себи куће, земље и капитале, али он није ни новчић метнуо на страну. Ако је ком при регрутацији учинио „љубав“, то није чинио за новац, већ из пријатељства. Иначе је своју дужност вршио строго и савесно. Можда се за то није ни допадао вишој господи, јер кад дође друга реставрација, господа упркос народној вољи изшвендловаше, да је други лечник био изабран и потврђен за варошког физика. „Стари доктор“ морао је уступити своје место млађем неком лечнику, који се знао користити својим положајем, па је сад хвала богу један од најбогатијих људи.

Но „старом доктору“ било је то још милије, што се опростио мађестрата и регрутације. „Није то за мене“, говорио је он више пута. „Ту сам више извекутор него доктор. Мој је позив, да лечим болесне људе и да не дам, да се здрави поболу, а не да гледам, како матере плачу, кад им ми синове пошљемо у војнике. Не могу да поднесем туђе сузе, а после не марим баш ни за ону господу тамо горе. Није то за мене“, заврши „стари доктор“ с истим речима, с којима је и почео. Међу тим је „стари доктор“ — тако су га у опште у вароши звали — све старији и немоћнији бивао. Већ није могао све своје болеснике да обиђе, јер је и сам постао болесник. Сам је требао неге и лекова. Како који дан, све је слабији и немоћнији. Најзад је пао у постељу, а никога нема, ко ће га надгледати и неговати. О пракси није више могло ни речи бити, а он ништа није из бољих времена оставио на страну. Упућен је био једино на своју праксу. Од зараде је своје живео. Ова је била особито у млађе доба врло велика, али он није ништа уштедио. На себе није много потрошио. Подмиривао је своје незватне потребе, плаћао стан и куповао књига и других нужних опрема, а све друго употребљавао је на своје ближње. Никад није помислио, да ће га снага изневерити, те да неће моћи више заслуживати; никад није мислио, да ће њему нужна бити туђа помоћ, јер се навикао, да другима помаже, а за себе да се сам старе. Сад се ујдаред окренуо лист. „Стари доктор“ једва може да се дигне из постеље и да кречи по соби, а да сад иде од болесника до болесника, на то не може ни мислити. А никога нема да га у болести дворе, никога, да му лепе и утешне речи каже, ван једне бабе, која ујутру долази, да спрема собе, а за тим на подне и у вече, да му донесе ручак, вечеру и хладне воде. Иначе не види човечја лица, а он је тако жарко љубио човечји род! Уз то је и љута невоља ушла у његов стан. Оно мало новаца, што је још имао пре него што је пао у постељу, отишло је све на апотеку и храну. Сад више нема ни паре у кући, а болеснику је нужна одабрана храна, нужна нега и свака удобност. „Старог доктора“ већма мори јад и невоља, већма га убија, што је од читавог света остављен, него пак болест. Они румени образи, на којима се до сад изражавало здравље и задовољство, сад су са свим побледели; оне сјајне смеђе очи, из којих је до сад сијала веселост и добродушност, сад су упале и помутиле се, а из њих избија туга и очајање. Можда „старом доктору“ никад у животу није тако тешко око срца било као што је сада. Поред те душевне патње мори га љута жеђ, грло и сва унутарњост хоће да му изгори, а никога нема да му пружи чашу хладне воде. Утроба хоће да му изгори, крв му јури према глави, мозак му врије као усијана лава, па се „стари доктор“ силом диже из постеље и пође према кујни, да оданде донесе себи воде. Рекао је баби, да метне воду бливу њега, али баба је на то заборавила, јер се навикла на стари ред, по којем је вода увек у кујни стојала. „Стари доктор“ једва је дошао до врата, поштапајући се једном руком, а другом се придржавао час за столицу, час уз сто, час уз ормар. Дошавши до врата, отвори их, али ту га снага издаде и он паде на праг колики је дуг. Није се могао одмах подићи, а није ни покушао, да ли може. Сиротом „старом доктору“ ударише из упалих очију суве.

„О господе, свемогући и свеблаги, за што ме не узмеш, та мојом смрћу нећеш ником на жао учинити!“ завапио је бедни старац горким гласом, а суве су му непрестано текле. У том уђе унутра неки млад човек. Ужаснуо се, кад

ле, да су сјајно победили, да су гонили Србе до драгоманског кланца, да су много војника заробили, прете да ће сад они поћи у напад, и славе славу у Софији. Срби међутим веле, да их Бугари из њихових положаја нису истерали. У осталом бојеви између Сливнице и Драгомана трајали су три дана, било је нападаја са обе стране и сви су изгледи, да су Бугари на појединим тачкама постигли успеха. Само се за сад још не може веровати, да је њихов успех био онако велики и значајан, како га они представљају. Међутим, нами за сад не остаје друго, него да изнесемо кратак опис тих бојева онако, како то обе стране представљају, па нек верује ко колко може. Доцније ће дабогме изаћи истина на видело:

Из Пирота јављају званично: У понедељак 4. нов. заузела је главна српска војска положај према Сливници. Војници, који су дошли од Трна били су тако уморни, да је за уторак био заказан одмор. Но баш у уторак нападоше Бугари са великим надмоћијем српско лево крило. Борба беше очајна, више пути је долазило до „прса у прса“ али је бугарски напад одбијен. То је био повод, да све српске дивизије нападну Сливницу. Топовска и пушчана борба беше жестока, но мрак је прекинуо битку. — Други српски толеграм је из Цариброда (главног стана српске војске) и вели ово: Бугари су употребили 5. тек. месеца маглу и тако се приближили левом српском крилу, но одбијени су. Српско десно крило је напало Бугаре код Славине с успехом. Идућег дана су Срби само рекогносцирали бугарски положај, и вратили су се натраг. Српски губитци су 500 мртвих и рањених.

* * *

Бугарски званични телеграми веле међутим ово: 5 тек. мсца борило се сод Сливнице 15.000 Бугара са 4 батерије топова против 25.000 Срба, који су имали 6—7 бетерија. Бугари су одгонили српско десно крило 5 километара, а српско лево крило 15 километара. Рањени Бугари и Срби однешени су у Софију. Добровољци и редовна војска долазе из Румелије у помоћ. Бугарима је испало за руком да код Брегова упадну у Србију. (??) Од 7. тек. мсца Софијски извештај вели ово: Десно крило Бугара одбило је данас напад српске војске од Сливнице. Ми смо их одбили и заузели висове, који беху у рукама Срба. Због мрака нисмо могли гонити, ал ће сутра бити решавајућа битка.

* * *

Стране новине, доносе по Србе неповољне извештаје о борби код Сливнице. „Нова сл. Преса“ има из Београда (Земуна) брзојав, у ком вели, да су Бугари победили. Кнез Александар их је водио и челичио. Срби нису могли успети, а изговарају се тим, да се моравска дивизија задоцнила. Бугари су заробили 500 Срба. (Званични извештај из Софије не јавља то. Ур. „Заст.“) Краљ Милан је усљед тог пораза преместио главни стан из Цариброда натраг у Пирот.

„Нови Бечки Тагблат“ јавља 7. нов. из Београда ово: „По свој вароши се приповеда, да су Срби одбијени код Сливнице, што се Топаловић са моравском дивизијом задоцнио. Срби се повукоше до Драгомана, данас ће опет нападати. Срби тврде, да су у бугарским редовима видили енглеске официре. Но Срби у Београду опет зато нису клонули. Они веле: „То је била прва и последња победа Бугара.“ Срби приповедају, да је у битци код Сливнице кнез Александар тако нетрчавао, као да је силом тражио смрт.

Јављају из Калафата: Није истина, да је Видин пао. Баш напротив, Срби су напустили опсаду Видина. Генерал Лешјанин је добио налог, да се крене к Сливници, јер је Србима нужна тамо помоћ.

* * *

Што се тиче остале борбе, ту су Срби јако напредовали. Код Трна су заробили 400 Бугара и отели 8 топова, код Куле је Лешјанин заробио 200 Бугара. Од Трна су се упутили Срби на Бревник и отели су га. Бугари су оставили топове и лафете на сред пута. Друго одељење војске пошло је на Радомир. После жестоке борбе разбили су Срби Бугаре и заробили су им 200 људи и отели џебану. То српско одељење обилази сад Сливницу, и то је био узрок, што се Топаловић задоцнио.

Разне вести, које се односе на рат.

Генерал Хорватовић који је позван из Петрограда у Србију, предаће краљу Милану нарочито писмо руског цара.

* * *

Јављају из Београда: На допис Гарашанинов, којим је објавио свима дворовима започети рат, није стигао још од никуд одговор, изузимајући од Султана. Није истина, да је султан изјавио, како неће ништа предузимати против Србије. Он шта више протестује против упада Србије у Бугарску, и тврди, да је тим Турска нападнута. Гарашанин му је одговорио, да је Србија морала тако чинити, јер је од Бугарске изазвана.

* * *

Јављају из Цариграда: „Кнез Александар је одговорио Султану и изјавио, да ће се он и народ бугарски покорити њему и повући војску из Румелије. Султан је јако задовољан тим одговором и сазвао је одмах министарску седницу.

* * *

Српски ђаци, који се уче у Бечу, нарочито медицинари, позвани су у своју домовину. Председништво академског друштва „Зоре“ изјављује, да у седницама књижевне „Зоре“ није било и није могло бити о томе речи, да њени чланови иду у добровољце.

* * *

За 6. новембар позван је други позив српске војске у Београд.

* * *

„Буд. Тагб.“ јавља, да је Гарашанин пријатељски извештен, да ће српска влада бити од европских велесила позвана, да заустави продирање своје војске и да чека решење европских велесила

* * *

Немачки цар је у својој престолној поруци изјавио сабору, да се утврдо нада, е ће Европа умети стећи код балканских држава поштовање за међународне уговоре. Исто се тако нада, да ће се одржати мир и у будуће. (Аратос таквог мира, као што је данас. Ур.)

Дајте нам учитељску скупштину.

Као да се данас, под најозбиљнијим приликама говори о нашим народним школама. До душе време је и било да се једном почне о том расправљати. Учитељство било је већ изгубило сву наду, и није ни најмање чудо, што је већ престало и писати о питањима, која се на горњи предмет односе.

Странка, која престављаше до сад већину саборску, била је канда тог уверења, да је школска ствар, сасвим обична ствар, и да је она баш свршена, ако се у њу убаци неколико параграфа. Међутим учитељство заступа оно мишљење, по ком је у тако важан посао, нужно уложити свеколику теоријску спрему и практично искуство, а за тај посао нужни су баш они који престављају главну снагу школину — учитељство. Свакојако није похвале достојна та околност, што као да још и данас постоји спор о томе, да ли да на сабору учествују учитељи, или да је за тај посао довољан онај досад уобичајени поступак.

До душе данас продире у јавност мисао, да би добро било од учитељства чути мишљење, у ствари основне народне школе, што да се изнесе у форми меморандума одбору петнаесторице. Но одбор петнаесторице учинио је по мом мишљењу погрешку, што уредбу за српске народне школе даје човеку, који живи окружен учитељством комуналним, па међу којима имаде и таквих, који досад још не окусише праксе у конфесионалним школама. Ипак је чудновато, да се приликом избора и заседања свију новијих сабора, говорило о меморандумима, али странка није била у стању израдити код меродавних фактора, који вољом те странке као власт постоје на сазивање учитељске скупштине, која би могла бар донекле да изрази мишљење и назоре учитељства. Данас се повива у „Бранику“ целокупно учитељство, свију српских школа, да „отворену рану“ залечи.

Том позиву даде повода јадање „Браниковог“ сарадника „н“. Истина, да „Браников“ сарадник имаде у многом право, али пребацује уједно српском учитељству што-шта, што оно зацело није заслужило. У свези са оним, како у учитељству нема довољно педагогијске спреме, пре би ваљало потражити, преустројство наших учитељских школа, него ковати у звезде шиљање наших учитеља у немачке заводе. Ваљано удесите учитељске школе; створите педагошку књижевност; подигните основну школу на онај степен, који ће одговарати духу народа српског, српској историји и народним традицијама; извиђите свима оправданим жељама и захтевима српског учитељства на сусрет; подајте учитељству достојан уплив на живот народне школе; и — учитељство ће српско показати толико свежине, толико воље и спреме за тај посао, да му се неће нико моћи прикучити а још мање напасти га. Ко год погледа бистрим оком, за неколико година у натраг, нашао би, да је учитељство у времену, кад је имало наде у саборски рад, развило свој рад за напредак народне школе, са кога је могао образ српског народа само сјајан бити. Па и данас, кад странка, којој у срезовима учитељство душу носи, нема толико добре воље, да једног јединог кандидованог учитеља за посланика доведе у сабор него шта више његовог на неправди изабраног протукандидата потврђује, онда ми морамо још увек зепсти. Но ипак чаше учитељство је спремно да рекне своју реч. Само му треба зато дати праве прилике. Ми можемо писати о школи али то није још глас и учитељства. Него нека се одбор петнаесторице постара, да се сазове скупштина српског учитељства те да она рекне своју о потребама школе и учитељства. Јер оно, што појединци пишу по листовима, не може ни за сабор, ни за одбор петнаесторице а боме ни за учитељство бити меродавно.

Ето, тако мислим ја о тој ствари. **Б.**

Политички преглед.

Хрватски сабор имао је седницу у четвртак 19. новембра, на којој је стављена на расправу основа закона о преустројству управе. Против ове основе поднео је гроф Сермаж у име „средње странке“ протупредлог, у ком се захтева, да се расправа о овом одгоди све донде, док зем. влада не поднесе и основу о преустројству општина. Др. Мазура подноша протупредлог, да се преко ове основе пређе на дневни ред, а влада да поднесе што пре основу закона о изједначењу управе, у војеној крајини. Председник предлаже, да се води само једна ђенерална дебата о свима основама. Будисављевић и Мишкатовић предлажу то исто, што је после и већином гласова примљено. Писачић предлаже, да се сувишак добровољних прилоге за пострадале Загребчане од земљотреса 1880. год. да пострадалим Оборовчанима. — Седница је тим завршена. Против преустројства протестовао је и Земун.

Угарске делегације закључене су. У последњој седници држао је председник Хајналд опроштајни говор, у којем је нагласио, да ратни догађаји на истоку неће упливисати на мир Аустро-Угарске.

У француској комори прочитана је 16. новембра изјава министарства. У њој се нарочито истиче потреба слоге међу републиканцима и да се дефицит покрије новом порезом. У изјави се даље брани колонијална политика и да већина француског народа не жели да се црква од државе не одели.

ДОПИСИ.

Златни Праг 7. новембра. Одавде из престонице братског нам народа ческог из Златнога Прага, врло ретко имате гласа, но то не треба ни мало да вас изненади, јер осим нас неколико Срба ђака заман ћете тражити другог Србина. У осталом било би одавде навек ствари, које би интересовале српску публику, с тога је неопходно нужно, да се одавде чешће дописује.

Нешто, што сада највећма занима чешке кругове, јесте рат међу једнокрвном и једноверном браћом Србима и Бугарима. Чеси с болом у души гледају на тај „братоубијствени“ рат, како га „Н. Листи“ назива, и не могући да завађену браћу разваде, гледају да обојици бар у невољи помогну, да им болове ублаже. У ту циљ опажа се овде покрет за прикупљање прилога у новцу и оделу, да се рањеницима на бојишту колко толико помогне. — Што се тиче чешке штампе, она је махом, као и сва остала словенска штампа, најодлучнији противник овога рата, који ће слози српског и бугарског народа дуго и дуго сметати. Један се независан лист изразио, да је овај рат мисао о конфедерацији балканских народа још у зачетку јој уништио. Но у осталом сви се надају и очекују, да овај несрет-

---

је видео, у каквом се положају „стари доктор“ налази, но није дуго премишљао, већ му прискочи у помоћ и однесе га опет у постељу, а за тим му по његовој жељи донесе воде. Стари доктор је опет дошао к себи.

„А што тебе доведе, синко, у стан остављеном и заборављеном старом доктору, та ја ти не могу ни у чем помоћи“, рече старац изнемоглим гласом.

„Није ме то довело, чика-Александре, у ваш стан, али ми медицинари, који се сада овде о вакацији бавимо, чули смо за вашу болест, па — —“ и млади медицинар срамежљиво обори очи и глас му изумре у грлу.

„Па?“ питаше стари доктор, нетренимице гледајући у младог човека.

„Па... па у име нашег друштва донео сам вам понуде, чика-Александре“, одговори му младић устежући се и несигурним гласом, као да се стидео.

„Старом доктору“ заблисташе се и опет очи од суза. И туга и радост га обузела; туга, што је он научио другима да даје, нико пак њему, а радост, што виде, да није са свим заборављен, да ипак има људи, који га се још сећају.

„Љубав и поштовање дају те понуде, чика-Александре, па их ваша доброта примити мора,“ рече му даље млади човек, сад чистим и молећим гласом.

„Хвала ти, синко, хвала ти! Примићу! Ох, хвалим те боже, та још има добрих људи!“ говорио је старац загушљивим гласом, а осећаји и мисли били су му са свим узбуркани, а млади пак медицинар отрчао је на поље у ходник, где је слуга оставио повећу корпу, па је исту унео унутра. Ту је било ушећереног разног воћа, за тим грожђа, нерандža, лимунова и т. д., а такођер и неколико боца старог доброг црног вина. „Стари доктор“ пак подигао се у кревету са горњим телом, дозвао је к себи младог медицинара, рече му, да седне на столицу, па му обавије руке око врата и обасу му лице и чело пољупцима, а за тим клону му глава на јастук и шапуташе: „Ах, та и ја бих јадник имао већ таког и старијег још сина да сам се био — оженио!“ и после тих речи са свим се умири, заклопи очи, те изгледаше као да је заспао. Медицинар га пак пољуби у хладну руку и рече му: „Збогом, чика-Александре. Сутра ћу опет доћи!“

„Збогом, синко!“ шапутао је старац, а није ни очију отворио.

Међу тим се у вароши, рашчуло у каквој се невољи налази бедни „стари доктор“. Дознало се, да је и свој златни сат и ланац заложио, само да би могао гостионичару платити за јело, што му је баба доносила. Медицинари се пак свугде заузимали за старог доктора, те се тако брзо једна за другом решише и српска црквена општина и политичка општина, да заслужног и опште љубљеног лекара помажу у болести и невољи. Чак и чивутска црквена општина је за ту цел одредила извесну своту, те је тако „стари доктор“ сачуван био од крајње невоље — од смрти од глади.

Старом пак доктору било је час боље, час горе. Старо здравље и стара снага није му се никад повратила, али тек по неки пут се на дуже време предигао из постеље и толико је био снажан, да је могао до своје куће до кафане доћи. Ту је читао новине, разговарао се са познанецима и за тим опет отишао у свој стан између четири зида. Ни жив ни мртав — ето, таквим је животом живео сад стари доктор. У таквом животу пролазиле су му недеље и месеци, прођоше читаве три године, па у том га ратече и четврта вакација, откако је пао у постељу. Сад се више из кревета није могао предићи, није могао одлазити међу људе, а к њему опет нико није долазио, па јадном старцу тим теже пада болест. Но кад наступи вакација, настадоше и по њега у том погледу боља времена, јер га је сад сваког дана посећавао овај млади медицинар, који је те године положио последњи испит, па је сад доктор целокупне медицине, колега „старог доктора.“

Једног дана ухвати стари доктор свог младог пријатеља грчевито за руку и запита га:

„Јеси ли видео кадгод, кад псето умире?“

„Нисам“ одговори му младић зачуђено и посматраше оштро свог старог пријатеља, као да хтеде испитати, да ли је при свести или није.

„Не гледај ме тако,“ рече му стари доктор. „Ја знам, шта говорим. Ако нисси видео, како псето умире, ево да ти кажем: кућа неколико дана, за тим се завуче у какав крај, под кацу, оде у штир у градини, или ма на које друго заклоњено место. Ту лежи, ту кућа, нико се за њега не стара, нико га не обилази, нико га не милује, па најзад и умре — пркне, као што се обично каже. Ето тако умиру, тако пркавају и нежењени људи. Без свог крова, без своје породице, без своје деце, ненадгледани, нељубљени, неожаљени и неоплакани — ето тако пркавају нежењени људи, па тако ћу и ја!...“

„Али, чика-Александре, за бога...“

„Не говори!“ прекиде га стари доктор. „Ја знам, шта говорим. Сутра можда ће ми уста за навек занемити, а ја те тако силно волим, па не би хтео, да и ти тако есретан будеш, као што сам ја. — — — Јеси ли љубио кадгод?“

„Нисам имао за то времена,“ одговори му млади доктор, а чудио се откуд старац дође на то питање уједаред.

„Свеједно,“ настави старац, „али запамти ово: ако кадгод љубиш, па се увериш, да девојка није твоје љубави достојна била стегни срце, прежали је што пре можеш, па се жени са здравом и ваљаном девојком, а немој вечито туговати, вечито жалити за изгубљеном љубављу, па онда нећеш ни тако жалосно и несретно умрети, као што ћу ево ја.“

„А зар сте ви кадгод љубили, чика-Александре?“ Запита младић зачуђено.

„Не питај ме. Доста сам ти рекао. Ником до сад нисам толико казао. Тајну ћу моју собом понети. Толико ти могу рећи, да је свет само видео моје лице дању кад се смеши, али никад не виде ноћу моје уплакане очи. Но доста о том. Ја немам никог на свету. Ти си мој син; ти ме једино љубиш, па с тога те и ја стострукo већма љубим. Прими мој очински богослов и савет, јер ти друго шта не могу оставити у наследство. Жени се синко, па ћеш радосно и сретно поживети на овој земљи — то ти је мој последњи очински савет!...“ и стари доктор загрли младића као оно први пут и љубљаше га дуго и жестоко, као да је сву своју до сад уздржану љубав хтео у тим пољупцима да изрази, а за тим клону на постељу и једва је дисао. Последњи му се час приближавао. Са смрћу се није дуго борио. Иза тихог дисања наступило је убрзано и овладало је њиме грозничаво стање... почео је губити свест. Неколико јаких уздаха, као да му се душа тешко откида и одваја од тела, очи му укочене непрестано гледаху у младог доктора и за тим ропац-два и — стари је доктор за увек оставио овај свет. **З. Ј.**

ни рат неће повући за собом таке последице, које би могле српски и бугарски народ за навек отуђити. То би и ми најватрениије желили. „Нар. Листи“ пак често доносе „Заставине“ чланке о приликама на Балкану и хвале држање штампе угарских Срба. У опште сви криве за овај непромишљени, подао корак, садашњу убилачку владу у Србији, а никако не идентифицирају покретаче овога несретног рата са српским народом. Ово треба да нас Србе у овим бурним данима теши, јер нам пружа бар зрачак наде, да за овај несрећни покољ међу браћом неће пред историјом српски народ, већ неколико обесних силника одговарати.

Овде је у највећем јеку питање међу Немцима и Чесима. То је гложење у толикој мери захватило у оба ова народа терена, да долази до читавих атентата. Нашим ће читаоцима бити познати догађаји у Краљевдвору (Конигинхофу), Либерцу и дол. Мостену, где је дошло до крваве туче између Немаца и Чеха. Парнице, које је због ових догађаја подигло држ. одветништво, свршиле су се пре кратког времена, па поред свега исход тих парница није могао да умири узрујане духове. Тако рећи одмах после парнице, отпочели су се атентати од стране немачких занешењака. Зграде ческих „Беседа“ у Дуксу и Либерцу претрпиле су осетне штете од тих атентата. Под зграду прве „Беседе“ подметуто је било динамита, и да нису атентатори невешти били, не би од зграде ни трага ни гласа остало. Код другог атентата ишло се више да падне жртвом неколико живота, но ова се намера није постигла. Истрага је отпочета, но досада ми није познат резултат.

Познато ће вам бити, да су Чеси, који живе у Америци, дошли и посетили престоницу Ческе — Златни Праг или како ју они називају „Матичка Праха“, то су исто учинили и Чеси са запада, а на пролеће посетиће Чеси, који живе у далеком истоку, своју лепу престоницу, која је поред свију немачких насртаја одржала свој чески тип. И из овога се види свест и жарка љубав Чеха према народу свом.

Од мањих новости интересоваће вас оснивање „руског кружока“ друштва, ком је једина циљ изучавање руског језика и књижевности. — Зар нама Србима не би било нужно овакво друштво? — Ово смемо да питамо тим пре, што је код нас на дневном реду изучавање страних језика и запостављање лепог нам сродног језика руског и велике му књижевности.

„Чески Клуб“ у Прагу скупља још једнако добровољне прилоге за прогоњене словачке ђаке.

? К—ћ.

Вести из места и са стране.

Српском сабору. Од кр. комесара за српско-црквени сабор добио је подпредседник сабора овај допис: Поштовани Господине подпредседниче! Њег. цар. и краљ. апостолско Величанство благо изволило је највишим решењем својим од 19. октобра о г. приликом највишег имендана од стране Ваше у име српског православног народно-црквеног сабора предамном изражене препонизне жеље и честитке уз израз највише захвалности најмилостивије на знање узети. Услед одписа госп. кр. уг. министра-председника упућеног на мене под 7. о. м. бр. 3591. умољавам Вас госп. председниче, да изволите ово сабору приликом његовог првог састанка до знања ставити. Примите пошт. госп. подпредседниче израз мога искреног поштовања. У Печују 12. новембра 1885. Едуард Чех с. р. краљ. комесар. — Кад смо прочитали овај допис, изгледало нам је у први мах да је то одговор на — адресу. Па хоће ли и на њу доћи ред?!

Јединствено у историји наших варошких управа. У петак 8. о. м. осванули су по ћошковима новосадских сокака прилепљени оваки плакати: Бр. 14045/пол. 1885. Позив. На основу наредбе Његове Пресветлости, Госп. Феликса Перчетића, жупана сл. кр. вароши Новога Сада, од 5. (17.) новембра т. г. бр. 441. овим се позивају сви они, који су почев од 1. октобра год. 1874 па све до данас, на признаницу Јосифа Фетера, бившег варошкога порезног благајника, а по том магистратског сенатора, било у државни порез, било у име ма какве пристојбе, што год плаћали, — да признанице у течају рока од 11. (23.) новембра до 11. (23.) децембра т. г. и то од 3 сахата до 5. сахати после подне, у овоме предмету изаслатоме одбору у варошкој домаћој благајници поднесу. Из седнице магистрата сл. кр. вароши Новога Сада, држане 6. (18.) новембра 1885. Стеван Поповић Пеција с. р. градоначелник. Милан Андрић с. р. подбележник. — Ми овоме не би скоро ништа имали да додајемо. У плакату је све речено, па за то, ко има уши нек чује, ко има очи нек види. Једно међутим морамо ипак рећи. С главе риба смрди. Фетер је једино могао само тако кроз пуних 11 година да жари и пали по новосадском магистрату, што га је мађ. влада за сво то време узимала у заштиту. Зашто — то ће најбоље знати Срби бирачи, а који не могоше да врше своје бирачко право.

Забава „Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња“ Дне 7. (19.) о. м. одржана је представа с игранком, коју је приредила поменута задруга у корист погорелих Раковчана и своје благајне. У погледу првог дела забаве, на име позоришне представе, ваља нам приметити да је избор овом приликом био много бољи, него пређашњи пут. Исто тако био је и одзив од стране публике много већи, те се према томе можемо надати и повољнијем резултату отуда. Како прва тако и друга представа испале су, преко сваког очекивања повољно, на потпуно задовољство присутне публике. Међу приказивачима налазимо старе већ познанике, од којих се нарочито својим у истини уметничким приказом у „Љубавном писму“ истакли гђа М. Будимирова (Видићка) и г. М. Савић (Дражић) Одмах за њима долази гђца Д. Павловићева (Дражићка), која је овом приликом еминентан напредак показала. Остали приказивачи, као новајлије учинили су од своје стране све, што са могли, а да представа округло испадне. У другом комаду, наиме „Шољи Теја и опет се истиче г. Савић (Комуфле.) С њиме напоредо стајаше гђца М. Барићева (бароница), која је у сваком погледу својој улози одговорила. Нека је свако признање гђицама приказивачицама за укусну и згодну тоалету им. Пре саме представе, као и између чинова забављала је публику војничка банда Филиповићеве пуковније, која је овом приликом сваку хвалу и признање заслужила. Само би на једно обратили пажњу г.г. аранжера, са жељом, да се то у будиће у обзир узме. Од неко време свира музика свагда пачувљево „коло,“ па ма како да нам је оно мило, за игру ипак није удесно. Игранка је трајала до 2 сах. када су се гости потпуно задовољни разишли.

С.

Беседа новосадске српске читаонице. Певачко друштво овдашње читаонице приређује у корист своје благајне у четвртак 14. (26.) новембра „Беседу с игранком“ са овим програмом: „Коло“ од Ј. Пачуа, уз пратњу оркестра пева мешовити збор. „Под липом“ двопев од Р. Толингера, уз пратњу гласовира певају гђце Ангела Лозанова и Милева Костићева „Друго коло народних песама“ од Ј. Маринковића, пева мушки збор. „У градини“ од Р. Толингера, уз пратњу гласовира пева мешовити збор. Декламује гђица Милева Костићева. „Лабуд се купа“ од Р. Толингера, уз пратњу гласовира пева мешовити збор. „Плови, плови“ уз пратњу оркестра пева мешовити збор. „Збор морнара,“ кор из оперете „Несташни морнари“ од Р. Толингера, уз пратњу оркестра пева мешовити збор. — Беседа ће бити у дворани српског народног позоришта а улазна је цена од особе 1 фор.

Вечерња забава у Земуну. Српско добровољно позоришно друштво у Земуну приредило је у петак 8. (20) о. м вечерњу забаву са игранком. Распоред је овај: „Спаваш ли“ . . . од Јенка пева збор: „Богови силни“ . . . пева збор; „Језерце“ пева збор. После су престављали дилетанти др. Андријевићеву шаљиву игру „Пркос“ и при крају певали Пачуово коло. Чист приход употребиће се у корист пострадалих Раковчана — Евала честитим Земунцима, који не заборавише своју дужност према својој пострадалој браћи.

Мађари и српски рањеници. „Egyetértés“ позива мађарски народ, да купи прилоге за српске рањенике, а уредништво отпочињући ред прилога прилаже у то име 100 фор. Позив тај свој поткрепљује тим, што вели, да Србија и српски народ осећа симпатије према Мађарима и што је после српско-турског и руско-турског рата знала Србија разазнати правог пријатеља од лажног, те напустити Русију и приближити се Аустро-Угарској. — Дакле га не само човечански, него и политички разлози наводе на тај корак. Код Мађара дакле иде човечанство само уз — политичке разлоге.

Динамит у Хрватској. Вараждинска поджупанија брзојавља загребачком градском поглаварству, да је украдено много динамита и барута у селу Магјарову горње поджупаније. Украдено је 80 клгр. барута, 20 клгр. динамита и 400 комада патрона од динамита. Од кога је тај динамит и барут украден, не каже се, но по свој прилици од подузетништва загорске железнице.

Шта стаје мир? У добу, када се по Балкану хори рик топова и када све кругове занимају вести са бојног поља, гласови о рату, баш не мисли нико о миру. Но ми ипак да саопштимо неке занимљиве податке, који ће нам обелоданити шта стаје мир Европске државе троше на очување мира овај новац. Немачка 470,836.303 марака, Белгија 36,859.040 м; Француска 637,044.984 м; Грчка 18,595.429 м; Енглеска 677,382.140 м; Италија 248,412.733 м; Низоземска 54,561.355 м; Аустро-Угарска 271,251 752 м; Португалска 31,604.544 м; Румунија 24,546.070 м; Русија 783,800.980 м; Шведска 29,478.355.; Норвешка 14,270,625 м; Швајцарска 12,086 389 м; Србија 8,308.241 м; Шпанија 134,963,338 м; Турска 111,142.859 м; Европа дакле треба свега 3.483,011.329 марака; што је скоро 2000 милиона форината!

Прилике у Сегедину постају веома о биљне. Заиста се човек гровити мора, кад наступе прилике, услед којих морају грађани једне вароши да напуштају своје куће и да бегају, да се као највећа сиромаш склоне под туђе крозове. Таке су прилике наступиле у Сегедину. Пре неки дан продају се велике зграде по 5 фор. на вечито, а данас се ратосиљају сами грађани и своје куће и свога добра. Пештански листови јављају, да многи сегедински грађани напуштају своје куће, те их без ичега остављају и одлазе у туђину. Ако овако буде и у будуће, онда ће и остали грађани напустити своје куће, јер у њима нема ни једне цигље, која не би била оптерећена порезом и отплатом за зидање зграда. Сегедин, којег је подигла мађарска сујета са светским милостињама до друге престонице, стоји на ивици своје пропасти, а његови становници материјално исцеђени, пашће жртвом сујетама неких државника, који се сада величају.

Т р г о в и н а.

= **Нови Сад**, 9. (21.) новемра. Житарска радња. Преко целе недеље која се данас свршује, био је на нашој пијаци промет са храном слаб, незнатан. Није ни довоза било из два узрока, рђави путови и доста ниска цена задржаше продавце код куће У течају минуле недеље мењале се цене на горњим пијацама са малом разликом час горе час доле; шеница је учврстила се у цени; кукуруз са неколико новч. виши; зоб у термину напредовала јечам без промене. По вестима што стижу са великих светских пијаца, не можемо се надати да ће скоро бити какве знатне промене и са прометом хране и у ценама. Спекулација врло запета, очекује или скори свршетак отвореног већ рата, или даљи развој догађаја на Балкану. Како данас ствари стоје може лако цена свему зрну ударити на ниже. Готове је робе преко јего млого на свим пијацама. На иноземним пијацама већином је цена попустила, наиме у Немачкој и Француској.

Данас се свршује посао на нашој пијаци са ценама овим шеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 7 ф. 30 н., средња 6 ф. 80 н., до 7 ф. лакша роба 6 ф. 50—60 н. Напол ца 5 ф. 50—60 н Кукуруза има доста, али би и више се могло продати; пазари се зс спекулацију, цена се чврсто држи. Плаћа се за нов крњен 3 ф. 70 до 80 н., некрњен 2 ф. 70 н. Јечам се слабо тражи а мало га и досне на пијацу, плаћа се од 4 ф. 30—60 н. Зоб 5 ф. 50 – 60 н. Све од 100 кгр.

Брашно. Продаје задоста, разашиље се водом и железницом, цене тек што нису повишене.

Пасуљ се тражи, цена чврста, плаћа се бели крупан 7 ф. 80—8 ф. Пасуљица 8 ф. 50—9 ф. жути 7 ф 50—60 н. Кромпир 2—2 ф. 50 н. Лук црни 4—4 ф. 50 н., од 100 кгр. Купус на кола 3 до 4 ф. 100 главица 1 ф. 80—2 ф. 20.

Маст свињска. На нашој пијаци је посао са машћу и сланином врло незнатан, продаје се само за обичну потрошњу. На горњим пијацама живљи је посао са масти и сланином. Али се ова роба са доњих пијаца не набавља. Тешки свињи из Србије, што се од дужег времена за горње пијаце шаљу подмирују тамошњу потребу. Код нас је маст на мање 53—54 ф. на више 48—49 ф. Сланина сушена танка и средња 51—52 ф. сеоска паљена 53—54 ф. од 100 кгр.

Месарска пијаца преко целе недеље није било рогате марве. Вашар је био одржан у Руми и ту је неколико стотина ком. пазарено и одма за Будапешту и Пожун послано. Плаћани волови млађи 140—180 ф. средњи 220—240 ф. матори тежи 280—300 ф. од пара. Теоци на нашој пијаци млађи 8—10 ф. средњи 11—13 ф. старији тежи 15 до 17 ф. од ком. Овци 6—9 ф. од пара. Коже телеће 2 ф. 60—3 ф. 20 н. јагњеће 1 ф. 20—60 н., од пара.

Свињска пијаца. Са наше пијаце ја у течају недеље више партија тешких свиња за Будапешту послато. На горњим пијацама је цена свињска унапредила се. И месо и маст добро пролази тамо. Код нас се плаћа за свиње добро угојене тешке 33—34 н. средње 35—36 н., лако месната роба 38—40 н. од 1 кгр.

Живинска пијаца. Ових је дана сваке пернате живине задоста на пијаци; цене су умерене. Пилићи 60—80 н. кокоши 90—1 ф. патке 1 ф. 20 до 40 н., гуске 1 ф. 80—2 ф. 20 н., кљукане гуске 4—4 50 н., ћурке 2 ф. 50—3 ф. 50 н. од пара.

Вино. Преко целе недеље врло је мало продаје било. Из Фрушке Горе је белог и шиљера новог од лошије каквоће овуда провежено тамо плаћано бело 5—7 н., шиљер 8—10 н. Цена је вину код нас: бело ново 7, 8—10 н., шиљер 10, 11—13 н. Стало бело 11—12 н., шиљер 12—14 н., црно ново 16—24 н., шљивовица нова 18—24 н., стара шљивовица 28—40 н. од 1 литре.

Време облачно променљиво и хладно. Вода у Дунаву опада.

*

На **будимпештанској** житној пијаци од 8. (20.) новембра. Пшеница није нуђена; воља за куповање умерена. Промета 12.000 м. ц. са непромењеном ценом. Остала зрна без продаје. Пазарено је пшенице потиске 80 кгр. тешке по 8 ф. 40 н., 79 3. 8 ф. 22½ н., 78.3. 8 ф, 15 н., 78.5. 8 ф. 25 н., 78. 8 ф. 5. н. Пештанска 79. 8 ф. 5 н. 77. 7 фор. 90 н. Бајска 76 8 8 ф., — подунавске 78.3. 8 ф. 5 н., 76. 7 ф. 80 н. Све на три месеца.

Зоб 6 ф. 10—35 н., финија 6 ф. 60 н. Готова роба готов новац.

Термини са малим прометом. Пшеница за пролеће 8 ф. 23—4 ф. 20 н. Кукуруз за мај-јуни 1886. г. 5 ф. 57—5 ф. 55 н Зоб за пролеће 6 ф. 82 до 6 ф. 80 н, По подне тенденција тиха; закључено је пшеница 8 ф. 19—8 ф. 21 н., кукуруз мај-јуни 5 ф. 33—5 ф. 35 н. Зоб за пролеће 6 ф. 80—5 ф. 82 новч.

Репица кол 10—11 ф. 50 н., банатска 10—11 ф. Шпиритус раф. 27 ф. 75—28 25 н.. прост шпиритус 25 ф. 50—26 ф.

Свињска пијаца. Посао без промене. плаћани угар. мат. тешки 44 - 45 н., млади тешки 47 до 47½ н. средњи 47½—48 н., лаки 47½—48 нов. Српски 44—45½ н. од 1 кгр,

*

Пожуну 7. (19.) нов. На овчијем вашару било је 3930 ком оваца. Вашар је био живахан. Плаћани шкопци за експорт 13—21 ф. 50 н., шиљежад 6—12 ф., матори овци 7—14 ф. од пара.

*

У Будимпешти 7. (19.) нов (марвенски вашар) 1923 ком. рогате марве било је на вашару. Продаја доста живахна. Све распродано. Плаћани угарски волови 49—54 ф. српски 48—55 ф. угарске краве 40—44 ф од м. ц.

На истом вашару било је 2460 ком. оваца. Купаца је било страних, све распродано. Плаћано 5—12 ф. 50 н., од пара 26—32 ф. од 100 кгр.

*

Жребање кр. срп. ерећака држ. зајма. Даље су по 500 франака добиле ове серије: Серија 46 бр. 3, серија 4517 број 17, серија 5100 број 22, 28 и 11. Све остале извучене серије добише по 100 фран.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
(од 9. новембра.)

Дукати — — — — — — — —	5·94
Наполеондори — — — — — —	9·98
Руски империјали — — — — — —	10·36
Руски папирни рубљи — — — — —	1,22¾

Најновије вести.

— Пирот 7. новембра. (Званично.) Јуче 6. ов. месеца наша је војска напала на утврђене положаје на Сливници и била одбијена. Рђаво време не допушта да се напад одма поновити може.

— Битка код Сливнице трајала је три дана, т. ј. 5., 6. и 7. нов. Из српског главног стана стигла је до овог часа само кратка званична вест, да Срби нису успели. Бугарски брзојави не могу доста да се нахвале. Они тврде, да су центрум и оба крила српска потисли, да Срби имају на 3000 које мртвих које рањених, да су отели Србима топове и да су многе заробили. Под кнезом Александром, који се јуначки борио убијен је коњ. — Оволико хвалисање Бугара изгледа у толико невероватно, што они и сами тврде, да је српска војска на висовима Јарловца и Солинца а ти висови нису даље но један сат од Сливнице. Дакле бар то не може бити никако истина, да су Бугари далеко гонили српску војску.

— Приватне вести из Београда јављају ово: У Београду је велико узбуђење услед српског неуспеха. Говори се, да је генералу Милутину Јевановићу одузета команда и да ће доћи пред ратни суд, јер је нападао без дозволе. Тако ће пред ратни суд бити стављен и обрштар Мишковић, што није био довољно обазрив. Мишковић се брани, да због магле није могао за времена спазити непријатеља

— Јављају из Софије: Заступници страних сила умолили су заједнички бугарску владу, да не допусти, да при могућој обрани Софије учествују добровољци и милиција, јер би то могло изазвати насиље од стране Срба. Бугарска влада је изјавила, да и у српској војсци учествују добровољци и милиција, што може доказати са српским заробљеницима.

— Потврђује се вест, да су Срби напустили опсаду Видина, и да генерал Лешјанин са тамошњом главном војском иде на Сливницу.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 9. новембра у вече.

Београд. Овде говоре, да је султан на молбу бугарског кнеза тражио три дана примирја. Данас по подне донешено овамо мртво тело војног лекара мајора Весивића Са истим влаком стигло до 200 заробљеника. У понедељак полази други позив на границу. Ратни трошак Србије износи 80.000 динара дневно.

Лондон. Јављају „Тајмсу“ из Пирота: Гарашанин је позван у Пирот где ће се саставити услови мира. Те услове мира хоће краљ Милан да предложи Бугарској, па ушла српска војска у Софију или не.

Београд (вест „Пресе.“) Обрштар Беницки држи заузет драгомански кланац. Дунавски и моравски кор спојили се. Пред Сливницом има сад 20.000 српске војске.

IX. Извештај.

О придошлим прилозима за пострадале погорелце Раковчане.

19. Послао III. разред српске православне богословије у Ср. Карловцима 8 фор.

20. Скупили Илија Грујић, Јоца Јовановић, Живко Салаћанин, Панта Јовановић, Милан Јовановић учитељ, Стеван Будошанин у јовановском крају Новога Сада 30 фор. 75 новч. а приложили су: По 3 фор. Тоша Николић Црногорац. По 2 ф. Тоша Ружић. По 1 фор. Марија Дабижић, Гавра Николић, Ђока Југовић, Ђока Продановић, Тодор Сланкаменац, Јока Савић, Ђока Гавриловић, Јован Шовљански, Милош Могин Тоша Нешин из Горњег Ковиља, Маца Керац, Прока Сланкаменац, Васа Мишковић, Ђорђе Могин, Лазар Савић и Тима Јерковић. По 70 нов. Петар Стефановић. По 50 н. Мита Михајловић, Ђока Перков, Лазар Стефановић, Урош Жарић, Ђока Малетић, Ђока Пивнички, Мита Грујић, Милан Јовановић учит. Никола Станковић, Сава Брзак, Пера Глумчевић и Паја Стојковић. По 40 новч. Ката Товаришка, Илија Ивошевић. По 20 новч. Алекса Миленковић, Катица Мунчанова, Јоца Воркапић, Стеван Јованчић, Лазар Грасла, Данило Веселиновић Јован Чаковац, Васа Поповић, Ђорђе Бугарски и Сава Печварац. По 10 новч Јоца Сремчевић и Перса Пејић. По 5 новч. Јован Цветић.

По гласу овога извештаја скупљено је 38 фор. 75 новч., а када се овој своти дода по I—VIII извештају скупљених 443 фор. 14 новч., онда је досада свега скупљено 481 фор. 89 новч.

У Новом Саду 3. новембра 1885.

Уредништво „Заставе“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Још се може добити друга књига

ТУМАЧЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЛИЈА
СА БЕСЕДАМА.
II.
ПРАЗНИЧНА ЈЕВАНЂЕЛИЈА.

(Ову је књигу наградио Синод са 30 динара од штампаног табака.)

САДРЖИНА КЊИГЕ II

ПРИСТУП.

Свештена географија.

Едем и Наид. Подела земље међу Нојевим синовима. Палестина.

Топографски опис Палестине:

Брда. Долине и поља. Пустиње. Језера и мора. Реке и потоци.

Политички опис Палестине:

Њени први обитаоци.

Подела Ханана по доласку Израиљана.

Подела Ханана при деоби царства на јудејско и израиљско.

Подела Палестине за време Римљана.

Переја и њене знатније вароши: Кесарија Филипова. Витсаида. Голан. Вануил. Витавара.

Галилеја и њене знатније вароши: Дан. Капернаум. Магдала. Тиверија. Кана. Назарет и Наин.

Самарија и њене знатније вароши: Јерихон. Галгала. Ариматеја. Номба. Емаус. Јафа. Јерусалим. Витфага. Витанија. Кесарија. Витлејем. Пела и Махерус. — Мемфис и Александрија.

ПРВИ ДЕО.

Велики или светли празници.

I. Христови празници.

Рождество Христово (Божић.) Други дан Рождества. Трећи дан Рождества. Обрезање Господње. Сретење. Богојављење. Преображење Господње. Цвети. Воскресење. Други дан Воскресења. Трећи дан Воскресења. Вознесење. Тројице. Други дан Троица. Трећи дан Троица. Крстов дан.

ДРУГИ ДЕО.

II, Богородични празници.

Рождество Богородице (М. Госпојина.) Воведење. Благовести. Успеније (В. Госпојина).

ТРЕЋИ ДЕО.

III. Светитељски празници.

Великомученик Димитрије (Митров дан.) Арханђел Михаило (Аранђелов-дан). Св. Никола Првомученик Стефан. Св. Јован. Св. Сава. Три Јерарха. Великомученик Ђорђе. (Ђурђев-дан). Константин и Јелена. Рождество св. Јована (Ивањ-дан.) Апостоли Петар и Павле. (Петров-дан.) Св. Илија. Смрт св. Јована. (Усекованије.)

ДОДАТАК.

Речник страних речи, које се у Н. Завету налазе и њихово тумачење.

Ова друга књига Тумачења празничних Јеванђелија велика је тако исто као и прва књига. Цена је за Србију 6 динара а за Аустро-Угарску са поштарином 2 фор. 80 н. У тврдом и фином повезу: за Србију 8 дин., а за Аустро-Угарску 4 фор.

Уједно јављам, да ћу концем ове год. предати **трећу књигу Тумачења Јеванђелија** у штампу.

Од прве књиге Тумачења јеванђелија више немам ни један примерак.

Наручбине из Аустро-Угарске, Босне и Херцеговине и иначе коме је удесније, прима и отправља тачно **књижара Луке Јоцића и друга у Новом Саду.**

У Београду, 1. новембра 1885. год.

Протосинђел Фирмилијан,
професор богословије.

НОВА КЊИГА.

Сад је баш изашла из штампе:

ХИГИЈЕНА
ОД ДРА Л. СТЕФАНОВИЋА.

Ово је 19-та књига „Српски Архив за целокупно лекарство“ које српско лекарско друштво издаје. — Цена је 1 фор.

Може се добити у

Књижари Луке Јоцића и др.
у Новом Саду.

Am 1. und 15. eines jeden Monats beginnt ein neues Abonnement auf das oppositionelle

„Budapester Tagblatt“

dessen Pränumeration hiemit der deutschlesenden Bevölkerung empfohlen wird. Wie bisher wird das **„Budapester Tagblatt“**, unabhängig nach jeder Richtung bleiben, frisch und interessant sein und den Lesern stets die besten Arbeiten und neuesten Nachrichten vorlegen. Ein Hinweis auf unser Blatt und unsere hervorragenden Mitarbeiter genügt.

Im politischen Theile brachten wir Artikel von:

Graf Albert Apponyi, Stefan von Bittó, Graf Aurel Dessewffy, Klemens Ernuszt, Franz Fenyvessy, Béla Grünwald, Emerich Hódossy, Paul Királyi, Albert Kovács, Paul Somssich, Ladislaus Tomcsányi, Emerich Vester, Adolf Zay, Graf Robert Zselinssky.

Im Feuilleton veröffentlichen wir Arbeiten von:

Kornel Abrányi jr., Emil Abrányi, Madame Adam (Juliette Lamber) in Paris, Helene von Beniczky-Bajza, Graf Nikolaus Bethlen, Francis Broemel in London, Jules Claretie in Paris, Gregor Csiky, Graf Karl Coronini in Görz, Baron Carlos von Gagern in Dresden, General Richard Gelich, Baron Nikolaus Horvath, Hieronymus Lorm in Dresden, Koloman von Mikssáth, Berthold Moldauer in Wien, Emil Peschkan in Frankfurt a. M., Elise Polko in Deutz a. N., Gräfin Anna Pongrácz in Wien, P. K. Rossegger in Graz, Leopold von Sacher-Masoch in Leipzig, Thomas von Szana, Dr. Ludwig Tolnai, Béla von Toth, Emil Mario Vacano in Sct-Pölten, Hermann Vambéry, Johann Vajda, Johannes Ziegler in Wien.

Unsere Romanbeilage wird wie bisher, so auch in Zukunft die besten Hervorbringungen der Weltliteratur publiziren.

Gegenwärtig publiziren wir eine **humoristische Erzählung** von

Moriz Jókai: „Ein Putsch in Rumänien“.

Im **Laufe des Monates November** folgt eine Novelle von

Karl Erdmann Edler: „Baldine.“

Im **Laufe des Monates Dezember** publiziren wir nach diesen Meisterwerken der Literatur einen kleinen Roman von

Koloman Mikssáth: „Das Gras von Lohina.“

Die Abonnementspreise betragen

für einen Monat	fl. 1.20
für drei Monate	fl. 3.50
für ein halbes Jahr	fl. 7.—
für ein Jahr	fl. 14.—

Neueintretenden Abonnenten, welche das „Budapester Tagblatt“ auf drei Monate pränumeriren, liefern wir das Blatt gleich nach erfolgter Einsendung des Abonnementsbetrages bis zum 1. Jänner

gratis.

Administration des „Budapester Tagblatt“
Budapest, Gittergasse, Karlskaserne 7.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Код подписаногa друштва има се са 1. јануара 1885. године по новом кал. попунити место благајника на које се овим стечај расписује.

Плата је благајнику 600 фор. а. вр. годишње; исти је дужан положити јамчевину у своти годишње плате; јамчевина може бити у готовом новцу, у ефектима или у другој вредности, коју управа уважи; у првом случају укамаћује се са 6%.

Изабрани благајник ће уживати после сваких пет година службовања 10% повишицу свагдање годишње плате.

Првенство имају компетенти, који су у новчаном Заводу службовали.

Понуде ваља упутити на управу потписаногa друштва најкасније до 16. децембра 1785. по. нов. кал.

Митровица 16. новембра 1885.

Управа
„српског ескоптног деонич. друштва.“

2—3

ОГЛАС.

Српско-православна црк. шк. општина старо-паланачка у седници својој од 7. октобра 1884. год. број 55, закључила је, да се нова 3 врата с'поља од тврда дрвета, а изнутра стављена на св. храму направе, чега ради овим, црквени одбор расписује лицитацију minuendo, која ће се 17. (29.) новембра к. г. у црквено-општинској писарници у 2 сата по-подне држати.

Стручњаци, т. ј. Тишлери и Шлосери који овај посао получити желе, могу сваки дан у поменутој писарници условија видити.

Процена је за Тишлески и Шлосерски посао и материал око тога 573 фор.

Из седнице црк. одбора српске православне црк. школске општине Старо-паланачке држане 3. (15.) новембра 1885.

Коста Девић, перовођа. 2—3 **Урош Петрић,** председник.

ЗА ЗИМУ И ВЛАГУ
НЕПРОБОЈНО
САМО
фор. 1.85

Сад скоро пронађени, најбољи, начесто откани, лепи и топли

Bürger-капути.

Нема ничег бољег, трајнијег, јефтинијег и згоднијег од овог, скоро пронађеног, практичног „Bürger“-капута за господу и госпође, за дечаке и девојчице, у пепељавој, загаситој, драп, угасито плавој и црној боји. Ауторитети су признали, да су они капути добри

1. с тога, што се прилубљују према сваком телу,
2. што одржавају подједнаку телесну топлоту,
3. што заштеде друге, скупе горње капуте,
4. што су јефтини, трајни и лепе модерне фазоне.

Ко има „Bürger“-капут најбоље је зими обезбеђен против хладноће, па с тога не треба нико да жали малу ову своту, јер то човек свом здрављу дугује.

Један капут или чакшире стају само ф. 1.85.

При наручбини довољно је, да се каже, да ли је особа велика, средња или мала. Једини извор за набавку у наточ

RABINOVICZ,
Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9.

3—3

На далеко чувена трговина чоје en gros

„КОД ДОБРОГ ПАСТИРА“

пређе
Vincenz Strohschneider,
БЕЧ,
I., Rothenthurmstrasse 14.
која већ од 50 година постоји у Бечу, продаје своје укупно стовариште
ПРАВИХ
БРИНСКИХ ШТОФОВА
од овчије вуне

у рестовима за читаве мушке хаљине **са свим довољно за комплетно одело** и то за капут, чакшире и прслук, **у свима бојама, трајне каквоће по јефтину и утврђену цену** и то:

II. каквоћа за читаво одело — — ф. 3.50
I. „ „ „ „ — — ф. 4.50

Од тих остатака не можемо слати мустре, али се за то овим јавно обвезујемо, да ћемо робу, која се не буде свидила, без приговора натраг примити.

При одашиљању горњих штофова **не тражимо** наплату **за паковање** а робу шаљемо или за готово или у наточ. 3—4

TRADE MARK. AYALA & Co. CHÂTEAU D'AY

CHAMPAGNE
AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 3—100

Истина најдуже траје!

Примио сам на себе сво стовариште неке чувене творнице покривача и покроваца за коње у половину регуларних цена, па с тога дајем, док робе траје за

само 1 ф. 80 н.

комад великих, дебелих, широких и трајних

ПОКРОВАЦА
ЗА КОЊЕ.

Ти покровци су 190 cm. дуги и 130 cm. широки, испревлачени разнобојним пругама, а дебели су као даска па су с тога ванредно трајни. Наручује се или за готово или за поштанску наплату (Nachnahme.) Дневно се разашиљу ови покровци у све крајеве светске и свугде се врло допадају, већ и с тога, што се и као креветни покривачи могу употребити и што су пре двапут више коштали него сад Адреса: 1—6

Exportwaarenhaus C. Kon,
Wien, II., Grosse Mohrengasse 29/G.

ВЕЛИКУ СЕНЗАЦИЈУ

чине свугде чисто вунени, на гу то откани, модерни

здравствени зимски капутићи

из прве бечке творнице откане робе, према пропису **првих и највећих лекарских ауторитета.**

Моји здравствени капутићи су **најтоплији а при том најздравија одећа,** јер

1. одржавају подједнаку телесну топлоту,
2. чувају од назеба, јер шупљикава вуна упија зној,
3. прилубљују се уз свако тело, и
4. ванредно су практични, удесни и јефтини, јер стају само

ф. 1·80

Нека нико, ком је до здравља стало не пропусти, да одмах наручи овакав здравствени зимски капутић, јер је то боље од ма које друге зимске одеће. **У најбољој каквоћи** може се добити само код фирме:

I. WIENER COMMISSIONS- UND EXPORTGESCHÄFT
Wien, III. Kolonitzgasse Nr. 8.

Кад се наручује, ваља само назначити, треба ли велико, средње или мало. — Разашиље се уз поштанску наплату (Nachnahme.) 2—6

Concurrenc-Möbl-Garantie
ТЕОДОР ДИМОВИЋ
I. Wipplingerstrasse Nr. 27. Беч.
ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ПОКУЋСТВА
ЦЕНЕ БЕЗ ПРИМЕРА ЈЕФТИНЕ. 5 12
Илустровани ценовник бадава и франко.

Женидбена изјава.

Један млад земунски трговац, грчко источне вере, са не мрском спољашношћу добрим и солидним понашањем, (компаниста) са великом и добро обртном радњом, без дуга, са још нешто готовине, рад је ради отварања друге још радње, познанство правити са једном девојком ил удовицом своје вере, и једномишљена је са доленаведеним, а није прешла 30 година; — од друге пак вероисповести, која би хтела моју веру примити и вољна сама ту држати, кућевном управом извежбана као вољна и добра газдарица, а у луксуриозним и разкошним стварма неужива, са нешто мираза. Овај начин зато је изабран са тежњом да само једномишљену нађем.

Искрено намерне препоруке уз принос своје слике очекујем поштом до свршетка новембра ове год. под

здравље и срећу број 20 000
Земун.

Тајност (част). 2—2

КО?

хоће да набави солидан, топао зимски капут за фор. 15.—, елегантно, трајно зимско одело за фор. 14.—, модерне добре зимске чакшире за фор. 5.— или дечије одело — нека оде у

I. БЕЧКО СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА
М. НАЈМАНА

у Н. Саду, главна улица, Недељковићева кућа

јер штета је губити времена, те отићи другом ком, јер самном не може нико конкурисати.

Писмене наруџбине испуниће се поштанском наплатом (Nachnahme); оно, што се не допадне без приговора ће се променути.

4—10

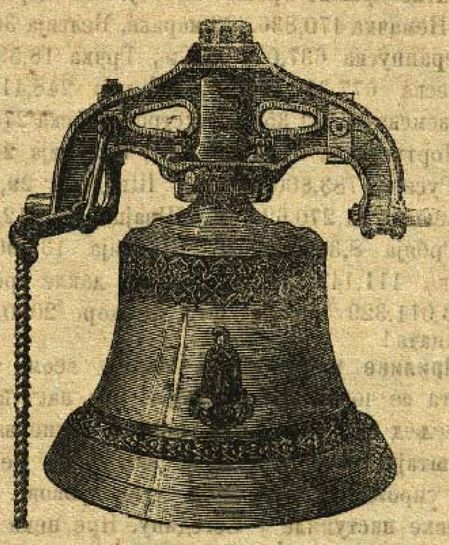

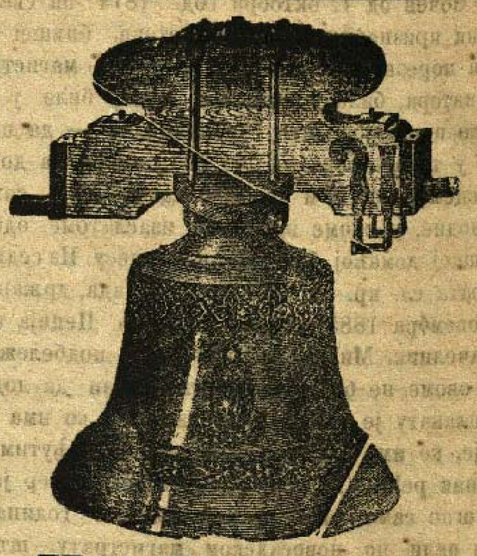

З В О Н А

по новој и старој системи, са ливеним и дрвеним крунама, од најфинијег метала са гаранцијом на више година израђује звоноливница Ђорђа пл. Боте синова у Вршцу брзо и тачно. Стара звона примамо у промену за нова, са доплатом малом. Оне општине које нису у стању одма платити, примамо се израдити на исплату у ратама. На захтевање шаљемо мустре ливених звона бесплатно.

ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВИ
звоноливци у Вршцу.

5—20

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.